

Independent Living Institute remissvar på Socialstyrelsens förslag till ändring i allmänna råd (SOSFS 2014:2) om kunskaper hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SOL och LSS till personer med funktionsnedsättning

Till Socialstyrelsen

Diarienummer: 33086/2021

Kontaktperson: Mari Siilsalu (mari@independentliving.org)

Independent Living Institute (ILI)

Independent Living Institute (ILI) är en ideell tankesmedja och projektplattform inom medborgarrättsrörelsen Independent Living av personer med funktionsnedsättning. Våra grundläggande principer är självbestämmande, självrespekt och empowerment (bemäktigande och bemyndigande).

Inledning

Kunskaper hos personalen som ska ge stöd till personer med funktionsnedsättning enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Socialtjänstlagen (SoL), är ett av nyckelfrågorna för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan få det stöd som behövs för ett självbestämt liv i samhällsgemenskapen. Rätten till ett självbestämt liv i samhällsgemenskapen är ett av kärnfrågorna som vi arbetar med i ILI. Denna rättighet som grundas i internationella instrument som Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning Artikel 19, speglas också i delar av Svensk lag som till exempel LSS. För att åtnjuta rätten till ett självbestämt liv i samhällsgemenskapen behöver människor med funktionsnedsättning ha tillgång till stöd med god kvalite. En viktig del i att säkerställa god kvalite i stödet är att personer som ska ge stöd, har de kunskaper som de behöver för att utföra sitt uppdrag med god kvalite.

Därför ser vi positivt på att Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2014:2) inkluderar rekommendationer för vilka kunskaper som personer som ska ge stöd, kan ha.

Synpunkter

Det är tydligt från Konsekvensutredningen till Socialstyrelsens förslag till ändring i allmänna råd (SOSFS 2014:2), att det här processen syftar till att anpassa de allmänna råden till de ändringar i programstrukturen samt ämnesplaner för vård- och omsorgsprogrammet och barn-och fritidsprogrammet. Syftet är också att beskriva att kunskaper och förmågor i enlighet med de allmänna råden även kan uppnås genom det nationella yrkespaketet för

arbete som undersköterska. Så Socialstyrelsens förslag till ändringar innefattar bara några tekniska detaljer om dessa utbildningar.

Medans ILI tillstyrker Socialstyrelsens förslag gällande dessa utbildningar, anser vi att kapitlet *'Utbildning'* i allmänna råd (SOSFS 2014:2) saknar vägledning för personer som arbetar med insatser som till exempel personliga assistenter där dessa utbildningar inte nödvändigtvis ökar deras kunskaper. Det finns ett behov att Socialstyrelsen tar fram förslag till ändringar i detta kapitel så att det blir tydligare att dessa utbildningar behöver inte vara utgångspunkt för att uppnå kunskaper och förmågor för alla stödinsatser under LSS och SoL. Till exempel, personliga assistenter som är utsedda av den enskilde uppnår ofta sina kunskaper enbart genom vägledning och fortbildning från personlig assistans användaren eller personlig assistans anordnaren. I sådana fall finns det ingen anledning att rekommendera utbildningar som nämns ovan till personliga assistenter. För personliga assistenter ska utgångspunkten för att uppnå sina kunskaper och förmågor vara just vägledningen från personlig assistans användaren, och i vissa fall kan olika former av utbildning vara ett sätt att komplettera sina kunskaper.

Att personliga assistentens kunskaper utgår från personlig assistans användaren är en viktig del i att säkerställa den individstyrda naturen av personlig assistans vilket är en väsentlig egenskap av just denna stödinsats. Det innebär att personlig assistans användare har en hög grad av kontroll över hur, av vem, när och med vad en får stöd. På det sättet möjliggör personlig assistans att personen får kontroll över sitt stöd vilket är en väsentlig förutsättning för självbestämmande i ens liv. Om den individstyrda strukturen i personlig assistans försvagas, då kan det leda till försämrade förutsättningar för självbestämmande eftersom personen med funktionsnedsättning har inte tillräckligt mycket kontroll över sitt stöd. Därför anser vi att Socialstyrelsen behöver förändra texten under kapitlet *'Utbildningar'*, så att det blir tydligt att i vissa stödinsatser, som till exempel personlig assistans är dessa utbildningar inte utgångspunkten för att uppnå kunskap och förmågor för att ge stöd till personer med funktionsnedsättning.

Vänliga hälsningar
Jamie Bolling
verksamhetsledare
Independent Living Institute

Mari Siilsalu
jurist
Independent Living Institute